

DERGİSİ

kadın

09

Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası
United Trade Union Of Transport Employees

Kadın işi değil bu!

Elinin
hamuruyla
erkek işine
karışma!

Yuvayı
dişi
kuş
yapar

KADININ YERİ EVIDİR!

Erkeğin kalbine
giden yol
midesinden geçer

Analık
kutsaldır

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

kadın

Editör.....	1
CEDAW Nedir	2
Toplumsal Cinsiyetin Ana Akımlaştırılması.....	3
Toplumsal Cinsiyet Eşit(siz)liği.....	9
ZiİN Mesaisi	11
Fasa Fiso	12
Ayşe ve Ev İşleri	14
Paralel Bir Dünyada	17
Kadın Doğulmaz Kadın Olunur.....	18
Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğini İzlemeye Yönelik Dijital Araçlar	21
Evrenler Kuran Kadın.....	23

kadın

BTS HABER DERGİSİ ÖZEL SAYISI

Birleşik Taşımacılık Çalışanları Sendikası Adına Sahibi: Murat ORAL Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Mahmut Faik KALTUK

Yönetim Yeri-Sendika Adresi: Mithatpaşa Cad. No: 24/5 Kızılay-ANKARA

Tel: 0312 424 04 70 - Fax: 0312 424 04 72 - web: www.bts.org.tr • e-mail: info@bts.org.tr

Teknik Hazırlık & Baskı: HERMES MATBAA Yayın Türü: Süreli Yayın -Basım Tarihi: 16.02.2022 Basım Adedi: 750

Merhaba sevgili kadınlar,

Bu sayımızda düşlerimizdeki gibi o sınıfların ve sömürünün olmadığı özgür dünyaya kavuşma mücadelemizi kazandığımızda dahi kadın kimliğimiz üzerinden yürütmeye devam edeceğimiz ayrı mücadelemizi ele alacağız. Çünkü evde, sokakta, işyerlerimizde kimliğimiz üzerinden bize dayatılan roller ve bizden beklenen sorumluluklarımızın kadın-erkek eşit paylaşımı için ayrı bir savaş daha vermemiz gerektiği bir gerçek. Biyolojik olarak doğumla birlikte atanan cinsiyet kimliklerimiz her kadın ve erkek için aynı olan özellikler, ancak; toplumsal cinsiyet, kadınlara ve erkeklere toplumlar tarafından yüklenen rol ve görevler anlamına geliyor ki bizlere yüklenen bu görev ve sorumluluklar, yaşadığımız coğrafyayı da göz önüne alınca, bizler için yaşamı katbekat zorlaştırıyor. Biyolojik cinsiyet farkı toplumsal bir eşitsizlik yaratmazken, toplumun kadın ve erkeklere yüklediği cinsiyet rolleri için aynı şeyi diyemiyoruz. Ataerkil toplumların cinsiyetçi yaklaşımları nedeniyle istemsizce kendimizi içinde bulduğumuz bu roller bizlerin toplumsal yaşama katılma şekli ve düzeyinde farklılıklara neden oluyor.

Ayrımcılık, cinsiyet rollerinin biyolojik, doğal ve değişmez olduğu varsayımına dayanır ve eşitsizliği meşru kılmayı bu farklara dayandırır ki bu yanlıştır. Toplumun kadın ve erkeklere uygun gördüğü tutum ve sosyal davranışlar kültürden kültüre değiştiği gibi zaman içinde de yeniden şekillenebilir. Geri kalmış toplumlarda kadınların erkeklere kıyasla ev işlerinde daha fazla sorumluluk üstlenmesi gibi. Kamuda çalışan kadınsa hem işyerinde hem evde çalışıyor ve emeğin sömürüsü evde de devam ediyor.

Dayatılan bir diğer rol ise “annelik”. Annelik doğal, fizyolojik bir süreç, anne-babalık ise doğal karşılanması gereken rollerdir; ancak birçok ataerkil toplumda kadının sosyal statü ve kişisel başarı kazanmasının tek yolu anne olmasından geçiyor. Ebeveyn olmanın tüm sorumluluğu “kutsal anne” kavramı ile kadına yükleniyor ve böylelikle kadın bir kez daha eve hapsedilmiş oluyor.

Televizyon programlarından reklamlara kadar birçok unsur eşitsizliği yeniden ve yeniden üretiyor. Bu program ve reklamlarda kadını “mutfakta/ev işlerini yapan”, erkeği ise

çoğunlukla “evin dışında/eve para getiren” kişiler olarak görürüz. Reklamlarda leke çıkarıcı deterjanıyla övünen ya da bebeğinin bezini değiştiren bir erkek görmüyor olmamız da toplumun bize biçtiği rollerin bir yansıması. Birçok fotoğraf sanatçısının geçmişte yayınlanan bu reklamlardan bazılarını kadın ve erkeğe verdiği ters rollerle tekrar uyarlamış olması yükselen kadın mücadelesinin ve günümüze kadar dayatılan rollere isyanın sadece küçük bir emaresi...

Aile yapısından evde ve çocuk bakımında iş dağılımına, işgücü piyasasında geniş biçimde yer almamızdan ekonomik statümüze, eğitime eşit erişimden bilgi ve iletişim teknolojilerine kadar birçok alanda bu eşitsizliğin büyük ölçüde önüne geçtik. Özel mülkiyet ve sözde uygarlığın bir sonucu olarak binlerce yıldır maruz kaldığımız bu ayrımcılığı ortadan kaldırmak ve yaşama kadın ve erkeğin eşit katılımını sağlamak için neredeyse iki yüz yıldır yürüttüğümüz kadın mücadelemiz var ve azımsanamayacak ölçüde büyük yol aldık!

Toplumsal cinsiyet eşitliği kadınlar ve erkeklerin hayatın her alanına eşit ölçüde yetkilendirilmiş şekilde katılımı anlamına gelir ki bu, kadın ve erkek “aynı” demek değildir. Söz konusu olan, kadınlar ve erkeklerin insan hakları ve onuru açısından eşit olduğudur ve bu ikisi birbirinden farklıdır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 1. Maddesi ile şöyle başlar;

“Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar”

Dünyada kadın ve erkeğin yan yana olması ve eşitliğin sağlanması için toplum bilincini geliştiren çalışmalar yapılmalı, mücadele verilmeli, bu eşitlik sağlandığında korunmalı ve özendirilmelidir.

Daha özgür ve eşit yarımlar için mücadelemize devam edeceğiz. Tabular hayatımızda, yıkmak elimizde!

Begüm ÖZYÖNÜM
BTS Merkez Kadın Sekreteri

CEDAW

Nedir?

Birleşmiş Milletler (BM) düzeyindeki 9 temel insan hakları sözleşmesinden biri olan Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW), bu sözleşmeler arasında özellikle kadınların insan haklarını ve toplumsal cinsiyet eşitliğini odağına alan tek sözleşme. Kadının İnsan Hakları - Yeni

Çözümler Derneği IWRAW Asia Pacific'in hazırladığı, CEDAW'ın üç temel ilkesi olan gerçek eşitlik, ayrımcılık yapmama ve devlet yükümlülükleri ilkelerinin ne anlama geldiğini anlatan 3 kısa animasyonu Türkçeleştirerek sosyal medya kanalları aracılığıyla paylaştı.

Bizler de sizin için karekod ile ekledik.

CEDAW Nedir?

Gerçek

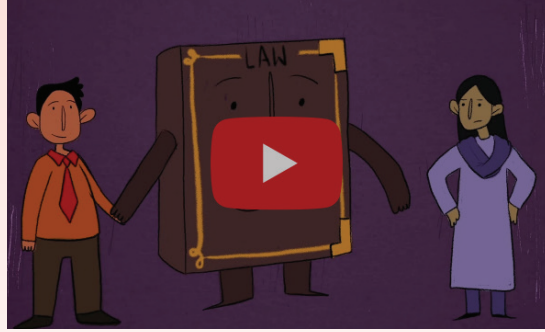
Eşitlik

2

CEDAW Nedir?

Ayrımcılık

Yapmama

CEDAW Nedir?

Devletin

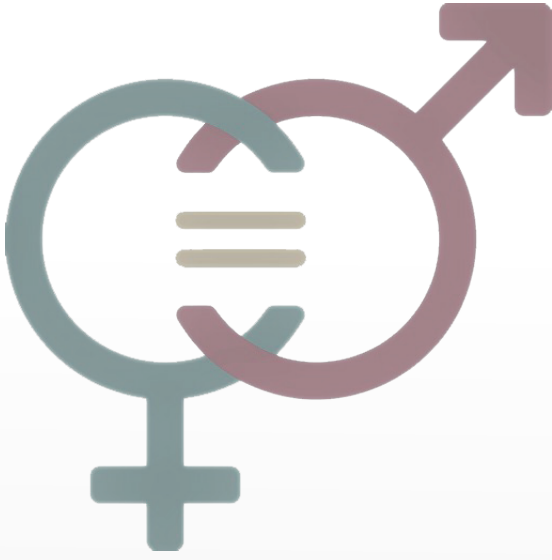
Yükümlülüğü

kadın

TOPLUMSAL CİNSİYETİN ANA AKIMLAŞTIRILMASI

Sendikalarda toplumsal cinsiyet çalışmaları ciddi bir iştir.

Sendikalarda yapılması gereken toplumsal cinsiyet çalışmaları, cinsiyet nedir, toplumsal cinsiyet nedir, toplumsal cinsiyet temelli şiddet nedir'le, sınırlandırılmaz. Sendikaların temel politikalarının cinsiyetlendirilmesi politik bir hamledir. Örgüt yapısını ve tüm politikalarını yeniden gözden geçirmenizi gerekli kılar. Süreç sonunda cinsiyetçi yapılar sarsılırken, örgüt içi demokrasinin de sınırları genişler...

Necla Akgökçe - Feminist Gazeteci

Toplumsal cinsiyet son dönemlerde sendikal çalışmalarda da çok kullandığımız bir kavram. Toplumsal cinsiyet eğitimi, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve taciz, toplumsal cinsiyete temelli işçi sağlığı iş güvenliği, sendika tüzüklerinin ve TİS'lerin toplumsal cinsiyet açısından gözden geçirilmesi, toplumsal cinsiyetin bir sendikanın ana politikalarına dahil edilmesi gibi...

Bu saydığım başlıkların hepsi ayrı bir çalışma alanını işaret ediyor. Ortakkavram ise toplumsal cinsiyet. Nedir toplumsal cinsiyet ona bir bakalım önce? Toplumsal cinsiyet içinde yaşadığımız toplumlarda bizler için kültürel ve tarihsel olarak belirlenen rolleri tanımlıyor. Bu roller bizim davranış kalıplarımızı, değer yargılarımızı, tutumlarımızı, bizden beklenenleri ve sorumluluklarımızı da belirliyor.

Toplumun kadın ve erkeklerden beklentileri onlara yükledikleri sorumluluklar farklıdır. Kadınlardan örneğin narin, hanım hanımcık, nazik, ılımlı, itaatkar, anaç, ev ve bakım işlerine yatkın, şiddet karşıtı olması beklenirken, erkeklerden genellikle güçlü, kuvvetli, savaşçı, elini kadın işine bulaştırmayan insanlar olması beklenir. Bunlara toplumsal cinsiyet kalıp yargıları diyoruz. Beklentiler sadece aile içindeki rollerle sınırlı değildir elbette, kadınların ücretli çalışma alanlarını da etkileyerek onların dışarıda yaptığı işleri de belirler, sınırlandırır. Kadınlara belli sektörleri ve meslekleri kapatır. Kadın işlerinin düşük ücretli, güvencesiz olmasına, kadın ve erkekler arasında gelir eşitsizliklerine yol açar.

Toplumsal cinsiyet rolleri statik değildir, mesela 19. Yüzyılın başlarında İstanbul'da kadınlık evde oturan, ev işleri yapıp, çocuk bakan, dantel ören bir cinsiyeti tanımlarken, bugün artık, istihdam içinde yer alan belli meslek gruplarında yoğunlaşsa da ücretli bir işi olan bir kadınlık durumundan bahsedebiliriz. Ayrıca kadınlık kavramının kapsamı da genişleyerek değişir. Örneğin ILO'nun dünya sendikal konfederasyonları ve sendikal birlikleriyle beraber hazırladığı Çalışma Yaşamında Şiddet ve Taciz Rehberi kitapçığında "Toplumsal cinsiyet akışkandır ve bir yelpaze üzerinde var olur. Birinin tanımladığı toplumsal cinsiyet, doğumda kendisine verilen cinsiyetle eşleşmeyebilir ve toplumsal cinsiyet kimliğini (kendi cinsiyetimizin kişisel algısı) ifade etmenin birçok yolu vardır." LGBTİ+ları da içine alan bir tanım yapmıştır.

Kadınlar, LGBTİ+'lar ve erkekler olarak bize dayatılan roller içinde yaşamak zorunda değiliz. O nedenle bulunduğumuz her yerde ve alanda toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıkların ortadan kaldırılması için çaba sarf ederek, politikalar oluşturmalıyız.

Sendikalarda Kadın Çalışmaları

Sendikalarda kadın ve eşitlik çalışmalarının tarihi bir hayli eskidir...19. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren kadınlar sendikalara üye olmak istediler ama sanayideki erkek işçileri örgütleyen sendikalar kadınları üye kabul etmediler. Kadınlar İngiltere ve ABD'de de kadın sendikaları kurdular. Eylem içinde gelişip güçlenen kadın sendikalarının başarısı erkek sendikaları harekete geçirdi. Daha sonra kadınların çalıştıkları iş kollarını da içine alacak şekilde sendikal örgütlenme alanını genişletildi.

Kadınlar sendika üyesi olduktan sonra çalışma saatlerinin kısaltılması, erkeklerle eşit ücret, annelik, doğum izini ve yardımları, kadın işçi sağlığı ve iş güvenliği gibi konularda kendi sorunlarını dile getirmeye ve mücadele etmeye başladılar. Bu onları hem patronlar hem de sendika yönetimleriyle karşı karşıya getirse de, yollarına devam ettiler. Hamilelik yardımları, doğum izinleri, kreşler, 8 saatlik işgünü bu mücadeleler sonucu kabul edildi.

Batı sendikalarında bu dönem ve takip edilen dönemlerde kadın komisyonları kuruldu. Kadın komisyonları 1970'li yıllarda 2. Dalgaya feminist harekete bağlı olarak daha da gelişip güçlendi. Kadın komisyonları kadın ve eşitlik çalışmaları dahilinde, sendikalarda kadınların güçlendirilmesi ve yönetim kademelerinde kadınların yeterli temsilinin sağlanması için ciddi çalışmalar yaptı. Bu çalışmalar, belli ölçülerde işyerinde ve sendikalarda farklı türden ayrımcılığa uğrayan grupların da yolunu açarak, sendikaların demokratikleşmesine katkıda bulundu.

Toplumsal cinsiyet kısa bir tarih

Toplumsal cinsiyet kavramı ilk kez feministler tarafından kullanıldı. Siyaseten var olan ayrımcılık ve eşitsizliklerin kadınların doğasına değil ama topluma bağlamak gerektiğinin altını çiziyordu bu kavram.

Daha sonra 1985 yılında Nairobi'de yapılan Birleşmiş Milletlerin Dünya Kadın Konferansı'nda toplumsal cinsiyet dünya çapında kadın hareketinin gündemine girdi. Ama bunun bir politika bir strateji haline gelmesi için 10 yıl daha beklemek gerekiyordu. 1995'de Pekin'de yapılan BM Dünya Kadın Konferansı'nda gender mainstreaming'den (toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması) bahsedilmeye başlandı.

"Gender mainstreaming" İngilizce bir kavram. Kavramın birebir karşılığı Türkçe'de yok, ancak tarif edebiliyoruz. En kısa biçimde "toplumsal cinsiyeti dahil etme" şeklinde tanımlamamız mümkün. Daha geniş bir anlatımla; toplumsal cinsiyet eşitliğini ana politika, plan ve programlara dahil etme ve yaygınlaştırma, anlamına geliyor.

Bu stratejinin yaygınlaşması ise Ekim 1997'de imzalanan ve Mayıs 1999'da yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması ile oldu. Tabii ki ilk uygulama alanı sosyal demokrat ve sosyalist siyasi partilerdi. Ama Amsterdam anlaşması sendikalara da bu konuda öneride bulunduğu için bazı konfederasyon ve sendikalar bünyelerinde toplumsal cinsiyet izleme komiteleri kurarak, çalışmalara başladılar. Daha sonra birçok sendikada kadın birimlerinin yerini toplumsal cinsiyet sorunları birimleri aldı.

Sendikal politikalara toplumsal cinsiyeti katma

Bir sendikada toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılması (gender mainstreaming) bir durumu değil, bir süreci ifade eder. Çünkü kadınlar, erkekler, LGBTİ+lar farklı koşullarda yaşar, bu durum onların sorun ve gereksinimlerini farklılaştırır. Sendikalarda politika üretenlerin onların toplumsal cinsiyetinden kaynaklanan, bu farklılıkları ve sorunları program ve stratejilerine yansıtırlarsa çok daha geniş bir temsili sağlamış olurlar.

Türkiye sendikalarında toplumsal cinsiyet kavramının kullanımı ve ana politikaların cinsiyetlendirilmesi çalışmaları esasen, yeni sendikacılık anlayışının tartışıldığı 1990'lı yılların ikinci yarısında kurulan memur sendikası KESK ile başladı. KESK'in yönetiminde bu işlerden sorumlu bir kadın vardı.

2000'li yıllarda işçi sendikalarında da toplumsal cinsiyet eğitimleri ve çalışmaları diye bir şeyler duymaya başladık. Ama bu içerik kimi zaman kadın ve eşitlik çalışmalarına kimi zaman ise erkeklerin eğitimini de içine alan toplumsal cinsiyet çalışmalarını tanıımıyordu. Bu karışıklıkta elbette sadece kadın olduğu için sendika yönetimleri tarafından bu işlerle görevlendirilen, uzman veya seçilmiş kadınların, konu hakkında çerçeve çizmekten ve politika üretmekten yoksun olma hallerinin, yanı sıra sistematik bir kadın yapısının olmamasının da önemli rolü var.

Şu anda işler biraz daha rayına oturdu. Son dönemlerde tüzük ve toplu sözleşmelerde, toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılıklara uğrayan grupların çıkarlarını savunmaya yönelik politik önlemlerin geliştirildiğini görüyoruz. Kadına yönelik şiddet bazı sendikalarda tüzükte suç olarak tanımlandı ve kadınların korunmasına yönelik, yaptırımlar uygulanmaya başlandı. Örneğin karısını döven üyenin üyelikten çıkarılması veya para cezası verilmesi gibi...8 Mart'ın tatil olarak kabul edilmesi, doğum izinlerinin ve yardımlarının artırılması, babalara yönelik ebeveyn izni gibi kadın temelli pozitif ayrımcılık uygulamaları toplu sözleşmelere girdi.

Ama temel politikaların cinsiyetlendirilmesi biraz daha farklı. Toplumsal cinsiyeti ana akımlaştırması farklı ihtiyaçlara ve çıkarlara sahip bu grupların ihtiyaçlarını çıkarlarını dikkate alarak bunların keşim noktasında, bir hak politikası oluşturmak demek. Diyelim ki sendika asgari ücret politikasını açıkladı. Asgari ücret meselesini kadın ve erkek, LGBTİ+ üyelerin nasıl deneyimlediğini, konuda öne sürülen taleplerin, bu kesimlerin yaşantılarında ne anlama geldiğini hesaplamak, asgari ücret politikasını bunların keşim noktasında oluşturmak, sendikanın ücret politikasına toplumsal cinsiyet boyutu katmak anlamına gelir. Türkiye sendikalarında bu konuda henüz bir örnek yok.

Bu stratejinin hedefi örgütün tüm karar mekanizmalarını her düzeyde etkileyerek ve bunları yeniden şekillendirerek dönüştürmektir.

Böylece cinsiyet ve toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesi, sendikanın temel politikalarından örgütlenme biçimine, toplu sözleşme düzeninden uluslararası ilişkilerine, eğitimlerden üretilen sendikal materyallere ve basın açıklamalarında kullandığı dile kadar tüm bilgi üretimi, karar verme ve eyleme süreçlerinin ayrılmaz bir parçası haline gelir.

Cinsiyetin ana akımlaştırılmasını konusunda bir örnek daha verelim. Geçtiğimiz yıllarda özel istihdam büroları aracılığıyla işçi kiralama, sendikaların karşı çıkmasına rağmen, yasalaştı. O dönemde bir sendika, özel istihdam bürolarına karşı bildiri yayımladı, diyelim. Bunun toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetken bir bildiri olması için ilk satırlarından itibaren kadın, erkek, LGBTİ+ işçilerin hayatlarında neleri değiştireceğinin ayrı ayrı anlatılması gerekir. Hiçbir sendikanın bildirisinde, kadınların ağırlıklı olarak çalıştığı gezici ve geçici tarım işçiliğinde, özel istihdam bürolarının sürekli istihdam ilişkisi kurmasının kadın emeği açısından ne anlama geldiği yer almadı örneğin.

Sendikalar değişmeli

Bazı sendikalar cinsiyetler arası demokrasiyi sağlamak amacıyla toplumsal cinsiyetlendirme stratejisini benimsediklerini tüzüklerinde açık açık belirtirler. Alman Hizmet Sendikası (VERDİ) tüzüğünün amaç maddesinde sendikanın görev ve yetkilerini tanımlandıktan sonra, bu görevi yerine getirmek için izlediği politika ve stratejileri sıralarken, cinsiyetin ana akımlaştırılmasını şöyle garanti altına alır önneğin: “Toplumsal cinsiyet temelli demokrasiyi gerçekleştirmek için kadın ve erkeğin iş yaşamında, ekonomide, siyasi alanda eşit katılımını sağlamak amacıyla toplumsal cinsiyetlendirme stratejisini takip eder.”

Yine Almanya metal sektörünün köklü ve büyük sendikalarından olan IG Metall’in tüzüğünde yer alan amaç ve ilkeler bölümünde eşitlik politikalarına ilişkin maddede: “IG Metall, ilke olarak toplumsal cinsiyetlendirme stratejisini kullanmaya kararlıdır. Bu strateji, IG Metall’deki planlama ve karar verme süreçlerine dahil edilerek onları etkileyip değiştirmeyi gerektirir.” der.

Tüzüğe almak yetmez elbette. Verilen sözleri tutmak, uygulamak lazım. Bu da ciddi bir çalışmayı gerektirir. Toplumsal cinsiyetlendirme stratejisini benimseyen bu iki sendika da daha bu stratejiyi uygulamaya koymak için projeler geliştirip ekipler kurdular.

VERDİ, Alman Sendikaları içinde politikalarını ve süreçlerini toplumsal cinsiyet açısından gözden geçirip değiştiren ilk sendika oldu. Bunun için bir ekip kurdular. Sendikanın uzmanlık alanlarında çalışan herkesi bu işe dahil ettikleri gibi her uzmanlık alanına toplumsal cinsiyet boyutunu kazandıracak toplumsal cinsiyet uzmanları ile de çalıştılar. Bu süreç boyunca kadınları, cinsel yönelim ve kimlik ayrımcılığına maruz kalanları güçlendirici politikalar ihmal edilmedi

VERDİ 2001 Kasım ayında eyaletler komitesinin aldığı kararla başlattığı sendikayı toplumsal cinsiyetlendirme projesini “Geleceği toplumsal cinsiyet perspektifi ile kuracağız”, sloganı ile başlattı. VERDİ, gender mainstreaming’i sendikayı modernize etme yolu olarak değerlendiren ve şöyle tanımlıyordu:

“Toplumsal cinsiyet eşitliği, kurum içinde ve toplum içinde, hem iç hem de dışsal olarak çalışan yenilikçi bir sendikal reform projesidir. İçsel olarak, toplumsal cinsiyet eşitliği ve toplumsal cinsiyet demokrasisi, örgütü kadın ve erkeklerin farklı ve farklılaşmış ihtiyaçlarına uyarlayarak ileriye dönük ve sürdürülebilir bir politikayı temsil etmektedir.”

IG Metall 2003 yılının nisan ayında üç yıl süren bir “Gender Mainstreaming Projesi”ne start verdi. Projenin hedeflerini o zaman şöyle tanımlamışlardı:

“Pilot bölgelerde seçili faaliyet alanlarına toplumsal cinsiyet boyutunu katmak.

IG Metall’de toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet temelli demokrasi konusunda farkındalık yaratmak. IG Metall’de erkekler ve kadınlar için eşit fırsatlar yaratmak.

IG Metall’de toplumsal cinsiyetlendirme stratejisinin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesine çalışmak.”

Bu sayıların hepsi bir ekip çalışması ile gerçekleştirildi. Sendikada kadın ve erkek üye oranları tespit edildi. Daha sonra taban ve tepe yönetimlerinde görev alan kadın ve erkek oranları saptandı. Üst yönetimlerden alt yönetimlere ve temsil görevlerine indikçe kadın oranları artıyordu. Sendika, kadınların yönetimlere gelebilmesi için kadın üye oranına uygun bir kota koydu

Kadın ve LGBTİ+ komisyonları işin yürütücüleri

Yukarıda verdiğimiz örneklerden anlaşılacağı üzere örgütün politikalarına ve süreçlerine toplumsal cinsiyeti dahil etme (gender mainstreaming) stratejisi, yukarıdan aşağıya doğru uygulanan bir stratejidir. Sendika yöneticileri bu konuda bir karar alarak, gerekli kadronun kurulmasını ve gerekli araçların teminini sağlar. Yöneticiler, taban, sendikanın tüm personeli, toplumsal cinsiyet eğitimleri ve egzersizleri yoluyla bu konuda bilinçlendirilir. Toplumsal cinsiyet konusunda eğitilmiş uzmanlık alanlarının her biri, kendi konuları üzerinden bunu uygulamaya koyarlar. Gerektiğinde toplumsal cinsiyet uzmanlarından bu konuda yardım alırlar. Böylece aşağıdan yukarıya doğru bir süreç başlamış olur. Sendikalarda toplumsal cinsiyeti ana akımlaştırma stratejisi kadın,

LGBTİ+ lara olduğu kadar erkeklere de yönelik bir süreçtir. Dolayısıyla uygulayıcıları da bu kesimlerdir.

Günümüzde Batı'da ve tüm dünyada sendikaların bazılarında toplumsal cinsiyet çalışmaları başlığı altında iki tür çalışma yürütülüyor. Kadınların güçlendirici kadın ve eşitlik çalışmaları, LGBTİ+ erkekleri de içine alan toplumsal cinsiyet çalışmaları. Bu çalışmalar bazı konfederasyon ve sendikal birlik ve sendikalarda kadın, LGBTİ+ grup örgütlenmeleri üzerinden yürütüldüğü gibi kimilerinde, kadın ve LGBTİ+ komisyonları bu işlerin yürütücülüğü görevini yerine getiriyor.

Sendikal hiyerarşilere paralel örgütlenme biçimde olan kadın ve LGBTİ+ komisyonlarının, sendika genel kurulundan önce dört yılda, ya da üç yılda bir, genel kurulları yapıyor. Burada alınan kararlar, sendika genel kurullarından geçtikten sonra politika haline gelerek uygulanmaya başlanıyor. Merkez yönetimlerde bu grupların ya da komisyonların seçtiği bir temsilci de bulunuyor. Ya da ideali bu ama hepsinde süreç böyle işlemiyor.

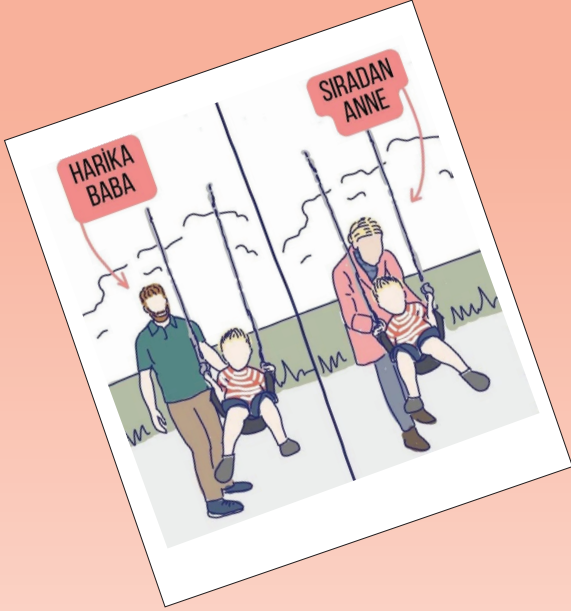
Türkiye sendikaları açısından çok kabul edilebilir bir stratejiden bahsetmediğimiz farkındayız. Fakat yine de bir yerlerden başlamak gerekiyor.

AYRICALIKLI (!) EBEVEYN

Bugün her alanda cinsiyet eşitsizliğini ve kadınların değersizleştirildiğini görebiliyoruz. Kadınların her alana değer kattığı bir toplumda artık neredeyse refleks olarak geliştirdiği kendini ispatlama ihtiyacı/davranışı, toplum tarafından yok sayılmasının sonucudur.

8 Normalleşen bu değersizleştirme, toplumun bugün dahi kabul ettiği yanlışlardan oluşur. Bu kabule "layık" görülen davranışların gerçeklerden uzak, zarar veren yanlışlardan oluştuğunu kabul edememiş toplum önce çekirdek ailede gelişir. Çekirdek ailede değersizleştirme normalleşir ve neredeyse tartışılmaz bir şekilde tabulaşır.

Çocuk bakımı için iki ebeveyn de eşit sorumluluk sahibidir. Bu sorumluluk gereği çocuk bakımında çeşitli eylemler yapan ebeveyn toplum tarafından farklı algı oluşturur. Toplum bu eylemleri yapan kadını sıradanlaştırırken erkeği yüceltir.

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİT(SİZ)LİĞİ

Ayşen DÖNMEZ

BTS Yürütme Kurulu Eski Üyesi

Ülkemizde 1980 sonrası Feminizm öncülüğünde büyüyen kadın hareketi önderliğinde hayatımıza giren “Toplumsal Cinsiyet” ve “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” kavramları incelendiğinde kadınların toplumdaki yerinin boyutlarını netleştirdi, Kadın aktivistler, önderler erkek egemen anlayışı ve ataerkil düzeni bu kavramlarla eleştirdiler ve günümüze doğru gelindiğinde bu kavramlar siyasi literatürde de yerini aldı.

Toplumsal Cinsiyet; toplumların, kadın ve erkek cinsiyetleri için biçtiği ya da uygun olduğunu düşündüğü rollerin dini ve geleneksel kurallarla beslenerek kadınlar için yaşamı zor kılan bir eşitsizlikler bütünü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Günlük hayattaki yaşamsal gereksinimlerin yükü kadınların omuzundadır. Çalışan kadınlar akşam eve geldiklerinde temizlik yapmak, yemek yapmak, sofrayı hazırlamak, toplamak, bulaşık yıkamak, çamaşır yıkamak ütü yapmak üstüne üstlük çocuğun bakımı eğitimi gibi yapılması zorunlu işlerin hepsini yapmak zorunda kalmakta, kadınlar bu işleri yaparken erkekler de ayaklarını uzatıp televizyon izlemekte, belki gazeteye göz atmakta, maç yorumlarına vs. ye bakmaktadırlar.

İş hayatında dengesiz ücret karşılığında çalışan üreten kadınlar, evde ücretsiz ve asla görünmeyen emek sarf edip hiçbir şekilde karşılığı olmayan, sadece cinsiyeti kadın olduğu için bu kadar ağır yükün altına sokulmakta kendilerini geliştirmek için okumaya, kültürel etkinliklere, sosyal hayata, toplumsal mücadeleye ayıracak zamanı yaratmak amacıyla bu ağır hayat şartları altında yıpranmaktadırlar.

Durum böyle vahim iken çalışma hayatında erkeklerle aynı koşullarda çalışan, aynı hizmet içi eğitimleri alan kadınlar atama yükselme konusunda da haksızlığa uğramaktadırlar.

Ulaştırma işkolunda Demiryolları erkek egemenliğinin alabildiğine yaşandığı bu anlayışla haksızlıkların diz boyu olduğu bir işkoludur. Örneğin Demiryollarında 7 Tane Bölge Müdürlüğü vardır 1 tane kadın bölge müdürü yoktur, bölge müdürlerinin üçer tane yardımcısı vardır bir tane kadın bölge Müdür yardımcısı yoktur, 1990’lı yıllardan sonra kadınlar ancak Servis Müdürlüğü görevine getirilmeye başlanmış, o da bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar azdır. 166 Yıllık Demiryollarında bir tane kadın Genel Müdür

görev yapmamış, sadece 1 kadın, genel müdür yardımcılığı görevini yürütmüştür. O da görevini başarıyla yapmıştır. (Nurhan Öç)

Hatta kurum üst düzey yöneticilerinin katıldığı toplantıda bir yetkili “Demiryolculuk erkek işidir, bu işte kadınlar çalıştığı için kurum zarara uğramaktadır, kadınlara görev verilmesin” diye fütursuz bir açıklama yapacak kadar ileri gitmiştir. Bütün bu olumsuzluklar yetmezmiş gibi çalışma hayatında kadınlar mobbingi de alabildiğine yaşamaktadırlar.

Erkek egemen anlayış atamada-yükselmede bu eşit olmayan uygulamaları yaparken; ceza vermekte, sürgün etmekte son derece eşit davranmakta, kadınlara gözdağı vermek için elinden geleni ardına koymamaktadır.

2002 yılında yürürlüğe giren medeni kanun hazırlanırken hükümet yetkilileri kadın örgütleri ile toplantılar yapmış onların görüşlerini almış, ancak yasa meclise geldiğinde kadın örgütlerinin önerilerinin yasa da yer almadığı bu toplantıların göstermelik olarak yapıldığı anlaşılmıştır.

Siyaset dünyasında yer alan kadınların sayısı erkeklere oranla yok denecek kadar azdır, çünkü erkek egemen anlayışın kadınlara yüklediği sorumluluklar kadınların ilerlemesinin önünde her türlü engeli oluşturmaktadır. Kadını toplumda üreten, yaratan, mücadele eden bir birey olarak görmek değil, aile içinde yediren, içiren, doğuran, büyüten, hizmet eden her türlü baskıya boyun eğen böylelikle sadece aile içinde olmasını istedikleri bir prototip yaratmaya çabalamaktadırlar. Bu anlayışla 2003 yılında yine kadın örgütlerinin “ Kadın Bakanlığı” kurulması talebi sonucu “Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı” kurulmuş ancak 2011 yılında kadını aile içinde eritme anlayışıyla Bakanlığın isminden “Kadın” kelimesi çıkartılarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olarak değiştirilmiştir. Bu bakanlık görevini yürüten kadınlar da erkek beyni ile hareket ettiklerinden kadınların toplum içinde var olmasını sağlayacak hiçbir politika üretmemekte kadın örgütlerinin taleplerine, haykırışlarına kulaklarını tıkamaktadırlar.

Durum böyle iken bir de kadınların yaşam hakları ellerinden alınmakta, kadınlar kocaları, akrabaları, nişanlıları ya da birlikte

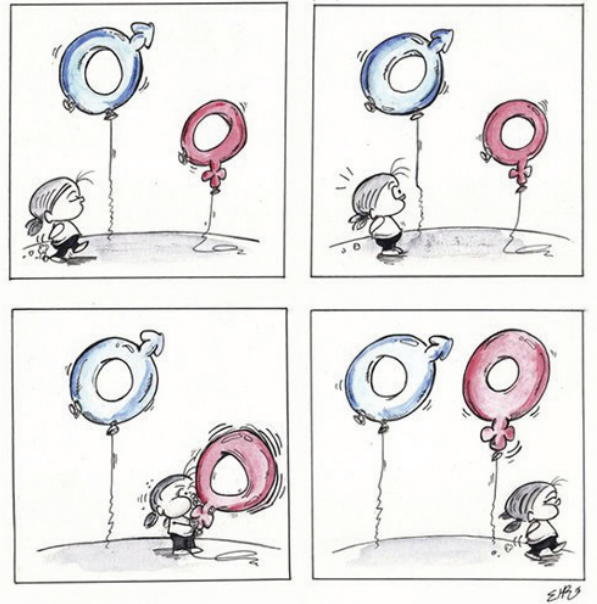
oldukları erkekler tarafından öldürülmekte, katiller de erkek egemen sistemin çıkarttığı yasalardaki açıklıklardan, hafifletici sebeplerden yararlandırılarak serbest bırakılmakta, ellerini kollarını sallayarak toplum içinde kadınlar için potansiyel tehlike olarak dolaşmaktadırlar.

Kadın örgütlerinin raporlarına göre 2021 yılında 280 kadın erkekler tarafından öldürülmüş, bu cinayetlerden 217 si şüpheli kadın ölümü olarak kayıtlara geçmiştir.

Kadın cinayetlerinin önlenmesi, kadın haklarının geliştirilmesi için Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 45 Ülke ve Avrupa Birliği tarafından 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da tam adı Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi kısa adı İstanbul Sözleşmesi olan sözleşme imzalanmış, ancak Türkiye meclis onayı ile imzalanan bu sözleşmeden bireysel karar ile imzasını geri çekmiştir.

Bütün bu olumsuzluklara karşın kadınlar, sendikalarda, siyasi partilerde, kadın örgütlerinde örgütlenerek, toplum içinde haklarına sahip çıkan, haklarını koruyan kollayan geliştiren bir anlayışla mücadeleyi yükseltiyorlar.

YAŞASIN KADIN DAYANIŞMASI

ZİHİN MESAİSİ

Özel günleri ve partnerinizin ailesine alınacak hediyeleri organize etme

Aile ziyaretlerini/ davetleri planlama

Tatilleri planlama

Çocukların aktivitelerini planlama

Veli-okul iletişimini takip etme

Çocukların beslenme ve ara öğünlerini planlama

Çocukların giysilerini organize etme (yazlık-kışık-küçülen-büyüyen)

Mutfak erzak stoğunu takip etme

Akşam pişecek yemeğe karar verme

Kış için buzluk erzağı organize etme

Nevresim değişim zamanını takip etme

Sağlık konularında takipçi olma (doktor randevularını/ check-up randevularını takip etme)

Eve yardımcı alımını planlamak

Evdeki iş bölümünü organize etmek (eğer bir iş bölümü varsa!)

FASA

KIZLAR MAĞTA GOL
ATAMAZMISI!
FASA FISO!

OĞLANLAR
SAĞ
UZATAMAZMISI!
FASA FISO...

KIZLAR GALGI
GALAMAZMIŞ...

OĞLA
YE
YAPA
FASA

FİSO

KIZLAR
KAHKAHA ATAMAZMIŞ...

FASA FİSO!

NLAR
MEK
MAZMIŞ!

FİSO...

OĞLANLAR HİÇ
DANS EDEMEZMİŞ!

FASA FİSO!

Ayşe ve Ev İşleri

14

Kızıl Gonca

Mesainin yorgunluğuna, dışarıdaki yağmur ve şehrin alt yapı sorunlarını kaldırımlara çamur olarak kusması da eklenince Ayşe'nin eve girince gördüğü manzara kaçınılmaz olmuştu. Yağmurlu bir haftadan geriye kalan Ayşe, kapının karşısındaki aynada boy gösteriyordu ve fondaki müzik ülkedeki ender demokrat kanallarının birinin ana haber bülteninin jenerik müziği idi. Demek saat 19'u bulmuştu. Ayakkabılarını çıkaramayacak kadar yorgun olduğunu, ayakkabılarını daha rahat çıkarması için evin girişine koydukları pufu görünce anladı. Cebindeki mor BTS broşürü de ıslanmıştı. Oysa kocası Ulaş'a göstermek istiyordu. BTS'li olmayı düşünmemişti fakat arkadaşı Sancısı için izin isteyen tek sendika olmalarına saygı duymuştu. Yaşamında saygı duyduğu birçok şey ıslanmıştı Ayşe'nin bu broşürün ıslanması da farklı değildi.

Ayakkabısını ve mantosunu çıkardıktan sonra salona yöneldi, haber bülteni başlamıştı. Kocasını

selamlayarak kendisini koltuğa bıraktı. Kocasını da haber bültenini takip ederken selamını almış fakat haber bülteninden gözünü ayırmamıştı. Ayşe'nin sancısı ile arkadaşlığında bu davranışları sergilemekten çekinmezdi Ulaş, belki de Ayşe'ye öyle geliyordu. Sancısı ile arkadaşlığı döneminde her zamanki Ayşe olmadığı öğretilmişti. Bunları düşünürken kafasını koltuğun arkasına dayamış tavana bakıyordu. Tavanda geçen sene öldürülmüş sivrisinek cenazesi duruyordu. Sivrisinek incelemesini Ulaş'ın konuşması böldü: "Akşam ne yiyeceğiz? Zira akşam oldu." Ayşe sivrisinek cenazesinden doğrularak kendi cenazesini izlemeye başladı. Akşam ne yiyeceklerdi? Şu ana kadar bunu düşünmeye vakti olmamıştı. Ulaş bunu düşünmüş müydü? Hiç sanmıyordu. Akşamları bir şey yenmesi gerekiyordu fakat bunu Ayşe dışında düşünen ve bunun için çaba gösteren yoktu. Sadece Ayşe çaba gösterirken yardımcı olan bir kocası vardı.

kadın

Ulaş'ın bu yardımcı erkek rolündeki performansı ona herhangi bir festivalde ödül kazandırmasa da Ayşe'nin arkadaş ortamında takdir topluyordu. İşyerinde bu gibi konular konuşulurken, konu Ulaş'ın yardımcı erkek rolüne gelince Asena ablası "yiğidi öldür hakkını yeme" deyimini tekrar etmekten kendini alamıyordu. Tüm yorgunluğuna ve sancısına rağmen koltuktan kalktı Ayşe. Sivrisinek cenazesini, yorgunluğunu, ana haber bültenini hepsini arkada bırakıp mutfağa doğru yönelecekken Ulaş arkasından seslendi: "Yardımcı olacağım bir şey var mı?" Ayşe sanatsal filmlerdeki esas kadın rolüne yakışır biçimde, sadece hayır anlamında baktı Ulaş'a fakat Ulaş bunu görmedi. O sırada televizyona baktığından Ayşe'nin bakışı boşa gitti, o da sanatsal bir filmde esas kadın rolüne kendini fazla kaptırmadan yani bakışını fazla uzatmayıp mutfağa yöneldi.

Mutfağa yönelirken başlayan sancısı, yönelimin adresini banyo olarak değiştirmek zorunda kaldı. Banyoda ne yemek yapacağını düşünürken, çamaşır sepetinin yanındaki bir çift erkek çorabı ağlamasına sebep oldu. Arkadaşı Sancısı ile çok samimi olduğu dönemlerde böyle bir duygusalılık çöküyordu. Bir çift çoraba bile ağlayabilirdi. Ağlamasını durdurduğunda banyodaki kitaba baktı, banyoda kitap okumak evin yardımcı erkek rolüne ait olduğu için sadece baktı. Sifonu çekip çıktı. Banyodaki kıl taneleri ve lavabodaki sabah sakal tıraşından dökülen sakal taneleri midesini kaldırmaya yetmişti. Bir de bunların üzerine banyodan mutfağa giderken her haftada görünmeden biriken toz yumağı nerdeyse kusmasına yol açacaktı. Fakat kusmaya vakti yoktu. Üstelik kusabilmesi için yemek yemesi gerekiyordu. Yemek yemesi için de akşam yemeğini yapması...

Tüm bu yemek fikriyatının içine, az önce Ayşe'nin kusmasını sağlayacak kirliliğin temizlenmesi gerekliliği eklenmişti. Hafta sonları neden vardı zaten? Temizlik için. Yoksa siz dinlenmek için olduğunuzu mu sanıyordunuz? Düşüncelerinin arasında mutfağa vardığında, tezgahın kirli bulaşıkla olduğunu görünce dayanamadı. "Ulaş bu bulaşıklar ne?" Ulaş yerinden kalkmadan rahatça cevap verdi "Bulaşık makinesi bozulmuş hayatım" Mutfak salon arası yüksek sesle diyalog devam ediyordu:

- Ee, ne olacak?
- Yarın yaptırırız
- Bugün ne olacak?
- Yıkılırız
- Ne zaman?
- Sen ne zaman istersen hayatım
- Yıkılırız deyince birlikte yıkılırız sanmıştım
- Tabii yemekten sonra ben de yardım ederim.
- Yemekten önce?

Diyalog tam bu noktada, siyasilerin meclis kavgasıyla bozulmuştu. Ülkedeki ana haber bültenlerinin aksiyon filmlerine benzemesi, birçok evli erkeğin akşam haberlerini kaçırmamaya özen göstermesini sağlıyordu. Evli kadınlar o sırada yemek yapıyordu. Ayşe tencereye suyu koyduğunda, gözyaşlarına hakim olamadığının farkına vardı ve oradaki sandalyeye oturdu. Sandalyeye oturduğunda çocukluğuna gitmişti sanki. Annesini mutfakta ağlarken gördüğünde anlam veremeyip sarılmıştı. Soğandan ağlıyorum yalanına çocukken de inanmamıştı fakat annesinin neye ağladığını da anlamamıştı. Evli bir kadının hayatında ağlayacak ne kadar çok şey vardı, onu şimdi anlıyordu. Oysa ne kadar farklı hissediyordu Ulaş ile evlenirken, muhafazakar ve milliyetçi bir çevreden sol çevreye transfer oluyor havası vardı. Fakat evlilik tüm bu havayı dağıtmıştı. Evlenince anlamıştı ki, Ulaş'ın babasından ve erkek kardeşlerinden tek farkı daha fazla okuyor olmasıydı. Aslında bu bir bakıma daha kötüydü; sonuçta evlenmeden önceki çevresindeki ve ailesindeki erkeklerin durumu cehaletten kaynaklanıyordu, fakat Ulaş ve arkadaşları eğitilmiş olarak aynı durumu sürdürüyordu. Erkekler saltanatını sürdürürken eğitilmiş veya cahil diye ayrıştırılmasına gerek yoktu. Soğandan ağladığını söyleyeceği bir çocuğu olmadığı için gözyaşlarını silerek yerinden kalktı. Erzak dolabını açtığında gözüne yarım paket makarna ilişti. Bu yetmezdi. Ulaş'ın hayatındaki tek esas erkek rolü için gün doğmuştu. Bakkaldan bir şeyler almak, Ulaş'ın esas rolüydü.

Ne de olsa rol ev dışındaydı. Evdeki görünmez emeğin yardımcı erkek oyuncusu, ev dışında esas erkek rolünü asla kaptıramazdı.

- Ulaş, makarna bitmiş
- O zaman başka bir şey yiyelim hayatım
- Makarna suyu koymuştum
- Bir izlettirmedin şu ana haber bültenini
- Merak etme uzun süredir iktidar ve muhalefet aynı, bugün değişen bir şey olmadı, değişen şey makarna olmaması
- Bunlar da makarnayla geldi zaten başımıza
- Kömürü de unutma, hay iktidarına da siyasetine de, almaya gidiyor musun makarnayı
- Evet gidiyorum.

Kapının kapanma sesini duyunca, salona geldi. Kendini kısa süreliğine de olsa koltuğa bırakmıştı. Ulaş gelince konuşmayı düşünüyordu. Eğitimliydi ne de olsa, konuşmaktan zarar çıkmazdı. Ana haber bülteninde kadınların gece yarısı yürüyüşünden bahseden haber Ayşe'nin de ilgisini çekmişti. Mor renginin daha hakim olduğu sokaklar daha güzel görünüyordu. Ayşe haberi dinlemekten ziyade görsele takılmıştı. İstiklal caddesi mor olunca daha güzel görünüyormuş diye düşündü. Fakat bu düşüncesini önce kapı zili dağıttı, sonra televizyonun yanındaki mor ütüsü ve ütü masasının üzerindeki Ulaş'ın beyaz gömlekleri... Kapı zili bir daha çaldı. Güzel şeylerin kısa sürmesi gibi bir alışkanlığı olmalıydı. Bu hayal ve koltuğa kendini bırakmak çok kısa sürmüştü sanki, gidip kapıyı açtı. Ulaş makarnayı Ayşe'nin eline tutuştururken ayakkabısının çamuru girişteki halıyı dışarının çamuruyla tanıştırmıştı. Ayşe halıdaki çamura bakarken, Ulaş: "Ekonomi haberleri geçti mi?" diye soruyordu. Ayşe makarnayı tencere-deki suya boca edip salona geldi. Ulaş bu gelişin farkında olmadan ekonomi haberlerini kaçırdığına üzülüyordu. Ayşe kararlıydı, konuşacaktı. Salona girdiğinde kadınların yürüyüşünün haberi bitmiş fakat görselde mor bir pankartın üzerindeki yazı duruyordu. "Bırak ev işlerini marslılar yapsın" Bu görsel kararını daha da perçinlemişti.

"Ulaş konuşabilir miyiz?" diye söze girdi. Ulaş "Haberlerden sonra" diyecekken, ana haber bülteni reklama girdi. Buradan da anlaşılabilirdi

ülkenin ana haber bülteninin ne kadar fazla reyting aldığı, Ayşe konuya girince ana haber bülteni yerine evin içsel gündemi daha önemli olmuştu.

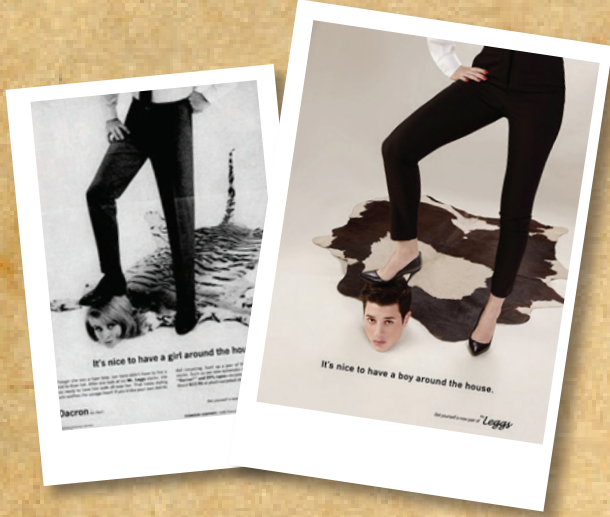
- Ulaş ben hiçbir şeye yetişemiyorum farkında mısın?
- Nasıl hayatım?
- Ev işlerine yetişemiyorum, hafta içi mesai, hafta sonu yine mesai
- Aşk olsun hayatım yardımcı olmuyor muyum?
- Oluyorsun fakat sadece yardımcı oluyorsun
- Yani?
- Neden sadece yardımcı oluyorsun onu soruyorum
- Yine anlamadım sanırım
- Bak istersen şöyle düşünelim, biz neye yardımcı oluruz
- Yardım etmemiz gereken işlere
- İşlere derken yani başkasının işlerine değil mi Ulaşçığım?
- Yani mantık olarak öyle olması gerekiyor?
- Peki bu evin işleri sadece bana mı ait ki sen sürekli olarak bana sadece yardımcı oluyorsun?
- Bu açıdan bakarsak...

Ulaş o açıdan bakarken, Ayşe'nin aklına makarna gelmişti. Mutfaktan gelen seslere bakılınca makarna taşıyor olmalıydı. Ayşe koşarak mutfığa gitti, korktuğu başına gelmişti. Makarna taşmıştı. Ulaş da arkasından mutfığa geldi. Ayşe kendisine bakarken, Ulaş "Yardımcı olacağım bir şey var mı hayatım?" Ayşe kısa bir çığlık attı. "Ağlamak istiyorum sadece, yardımcı olmana gerek yok!" Bu sırada Ulaş'ın telefonu çaldı. Ulaş salona giderken telefonda konuşması duyuluyordu "Anlamıyorum abi, her şeye yardımcı oluyorum, yine sorun. Herhalde bu sancı döneminde biraz fazla duygusallaşıyor kadınlar, neyse şeyi diyecektim yarın maça gidiyor muyuz? Olur öğleden sonra çıkarım ben evden, hem evde temizlik varken evde durmayı sevmiyorum."

PARALEL BİR DÜNYADA

Reklamcılık sektörü, kadınları modası geçmiş cinsiyet rollerinde resmetmeye devam ediyor.

Günümüz cinsiyetçiliği hakkında tartışmayı kışkırtmak amacıyla, 1950'ler ve 1960'ların cinsiyetçi reklamlarını yeniden yaratan bir dizi görüntüde toplumsal cinsiyet rolleri tersine çevrildi.

Bu kareler, yeniden yaratılan retro cinsiyetçi reklamlardan sadece birkaçı...

KADIN DOĞULMAZ

KADIN OLUNUR

Konfüçyüs der ki;

**KADINLAR,
Çocukluklarında BABALARINA
Yetişkinliklerinde KOCALARINA
Yaşlılıklarında OĞULLARINA**

18

Ebru Dinçel
Feminist Aktivist
Eğitim Sen Üyesi İhraç Öğretmen

HİZMET VE İTAAT ETMEK ZORUNDADIR.

Peki neden?

Neden hala yemeği kadınlar yapıyor?

En düşük ücreti kadınlar alıyor?

Neden hala kadınlar istedikleri saatte, istedikleri kıyafetle sokağa çıkamıyorlar?

Neden hala kadınlar sadece kadın oldukları için şiddet görüyor ve öldürülüyorlar?

Neden hala iş yerlerinde, siyasi partiler ve sendikalarda kadın yönetici oldukça az?

Bu ve benzeri binlerce sorunun cevabı erkek egemen sistem/ patriyarka! Feminizmin kuramsal olarak ortaya koyduğu bu sistem, hayatımızın her noktasına nüfus etmiş durumda. Erkek egemen sistem, erkeklerin kadınlardan üstün olduğuna dayanan bir ideolojidir. Din, bu sistemin en güçlü beslediği alan ve sürdürücülerindedir. Kapitalizm erkek egemen sistemle 'sömürü kardeşliği' yapmaktadır.

Erkek egemen sistemin en temel dayanağı, kadınların erkekler karşısındaki İKİNCİL konumu... Kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizliği tamamen cinsiyete bağlayan bu sisteme göre, kadının hem bedensel hem de duygusal açıdan 'zayıf, güçsüz' olması fitratının bir sonucu! Feminizm, cinsiyet kavramına karşı 'TOPLUMSAL CİNSİYET' kavramını icat ederek,

kadın

durumun hiç de böyle olmadığını açıkladı. Bu kavram, eril ve dişil niteliklere, roller, sorumluluk ve davranış modellerine işaret eder. Cinsel organlardaki farklılıklarımızla dünyaya gelirken sonradan kadın ve erkek oluyoruz aslında. **DOĞUMDAN İTİBAREN ERKEKLİK VE KADINLIK ROLLERİ 'PAKET' HALİNDE YÜKLENİR!** Kadın-erkek nedir? Nasıl davranır? Nelerden hoşlanır? Neleri tercih eder? Nasıl giyinir? Yetenekleri nelerdir? Nasıl ve neden hisseder?

Toplumsal cinsiyete dair kodlamaları, algıları şöyle sıralayabiliriz ;

KADIN	ERKEK
Ezilen	Ezen
Edilgen	Etken
Dedikoduçcu	Özünün Eri
Bağımlı	Bağımsız
Duygusal	Mantıklı
Zayıf	Güçlü
Meta	Aile reisi
Yaratıcı-Üretken	Yönetici/Lider
Ana- anaç	Ata-Ağa

Kız çocuklarına pembe, erkek çocuklarına mavi giysiler giydirilirken, silah, araba gibi oyuncaklarla kızlar, bebeklerle oğlanlar oynamaz. Oturuşuna kalkmasına dikkat eden, hanım hanımcık kızlardan hoşlanırken, ağız dolusu küfür eden oğlanları sevimli buluruz. Kız çocukları tertipli, düzenli ve başarılı olurken, 'haylaz' oğlanlardan aynı şeyi beklemesek de olur! Ergen oğlanların flörtleri ile gurur duyarken, kız çocukların 'kirlenmesinden' korkarız. Erkekliğe ilk adım

sayılan sünneti davul zurna ile kutlarken regl olan kızlarımızla bu konuları konuşmaktan imtina ederiz. Regl olmak, hasta olmaktır, kirli olmaktır zaten değil mi? Ayıptır.

Ya dilimiz? Dil de cinsiyetçidir. Eşitsizlik ve ayrımcılık içerir.

Erkeklikle ilintili olan her şey olumlu, onaylanan, kullanılması teşvik edilendir.

'Adam gibi' yapılan her şey iyidir.

'Karı gibi gülmek, ağlamak' kötüdür.

Biz örgütlü kişilerde bile işçi diyence ilk aklımıza gelen erkek işçi olur. Doktor, hakim erkektir de, öğretmen, hemşire kadındır. 'Kadın pilot, kadın doktor, kadın müdür' açıklaması yapmak gerekir.

Dile pelesenk olmuş, her yaşta erkeğin dillinden düşürmediği cinsiyetçi küfürler, kadınlara tecavüz etmeyi ifade eder.

Kadının 'yeri' evidir. Asıl oraya aittir. Dört duvarın içindeki her şeyden ve herkesten o sorumludur. Temizlik, yemek, çocuk, hasta, yaşlı ve engelli bakımı, ev ahalisinin tüm fiziksel, duygusal ihtiyaçlarının karşılanması... Veleve ki, tüm zorluklara ve engellere rağmen çalışıyorsa hatta siyaset yapıyor, sendikal faaliyette yer alıyorsa da ev içindeki tüm işlerin yapılması ve/veya organize edilmesi kadının sorumluluğundadır. Buna İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ VARDİYA diyoruz!

Sendika toplantısından çıkıp da yoldaşlarla bir şeyler içmenin keyfine doyum olmaz değil mi? Tabii ki, eve gidince yapmanız gereken yemekler, ütüler, çocukların yardım edilecek ödevleri, uğraşılması gereken sorunları yoksa...

Sokaklar, statlar, barlar, kafeler, miting alanları vb. kadınlara ya yasak ya da hayatındaki erkeklerle birlikte, onların çizdiği sınırlar çerçevesinde gidebildikleri yerler. Evin dışı,

sokak ve sokaktaki tüm aktiviteler erkeğe aittir. İsteddiği saatte, istediği yerde, istediği kişilerle olabilir. Hakkıdır. Kimse size ' O saatte dışarıda ne işi varmış?' demez.

Özetle açıklamaya çalıştığımız toplumsal cinsiyet rejimi, kadına yönelik erkek şiddetinin ve kadın cinayetlerinin de kaynağıdır. Emegi, bedeni, kimliği erkek tahakkümünde olan kadın, 'sofrada tuzluk olmadığı, tayt giydiği, ayrılmak istediği, hayır dediği, gece sokakta olduğu, sosyal medyada dolaştığı vb. için şiddet görür ve öldürülebilir. Erkek egemen sistemin sirayet ettiği en önemli alanlardan biri olan hukuk alanında ise, mahkemeler lacivert takım elbise giyen, 'namusum için öldürdüm.' diyen katillere tahrik ve iyi hal indirimleri vererek kadına

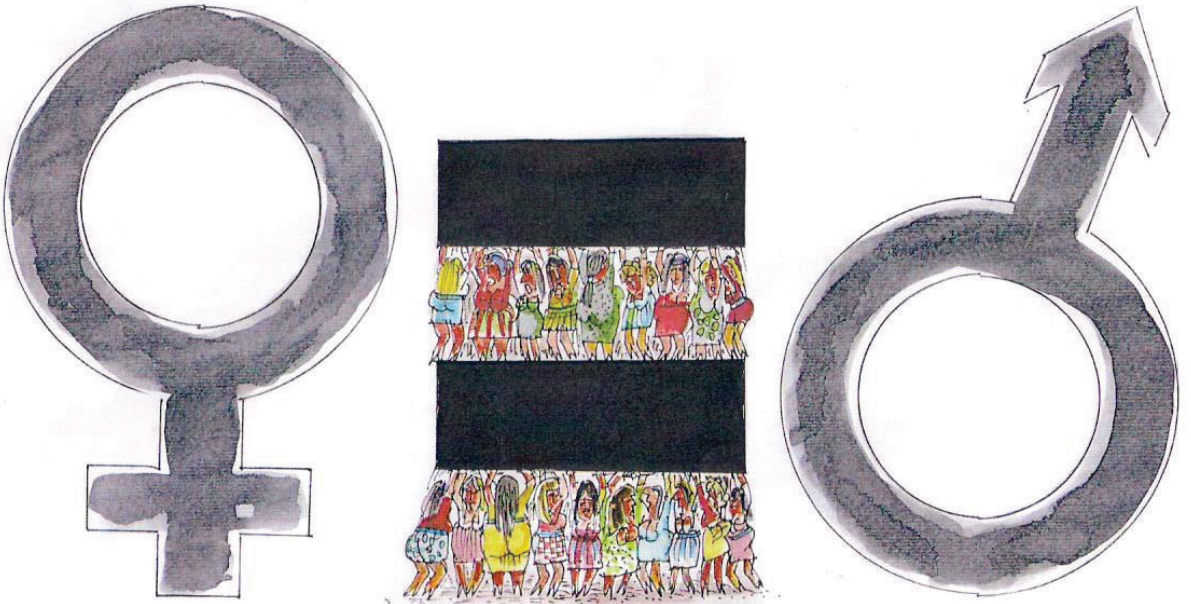
yönelik erkek şiddetini takdir ve teşvik ederler.

Peki ne yapacağız?

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin insan icadı olduğunu dolayısıyla sınıflar, kimlikler arasındaki eşitsizlikler gibi sorgulanabilir, karşı durulabilir ve değiştirilebilir olduğunu unutmadan mücadeleye devam edeceğiz.

Biz kadınlar, dayanışmaya ve direnişe olan inancımızla yaşamın tüm alanlarında, işyerlerimizden evlere, sokaklardan örgütlerimize kadar her yerde var olmaktan, sözümüzü söylemekten vazgeçmeyeceğiz.

VARDIK, VARIZ, VAROLACAĞIZ!

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ İZLEMeye YÖNELİK

DİJİTAL ARAÇLAR

Yazarlar: Gizem FİDAN-TESEV Proje Asistanı

Dr. Bürge Elvan ERGİNLİ-TESEV Proje Koordinatörü

Günümüzde toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için veri gerekliliği ve veriye dayalı politika geliştirme kavramı üzerinde sıkça duruluyor. Bunun için yerel yönetimler, demekler ya da sivil toplum kuruluşları göstergelerden ya da istatistiklerden yararlanıyor. Böylece toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin farklı boyutları üzerine düşünmek ve sonuç üretmek mümkün oluyor.

Varlığından haberdar olunan toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin türlerini ve göstergelerini mekansallaştırmak ve görselleştirmek ise oldukça zor. Bu noktada toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusundaki dijital araçlar önem kazanıyor. Toplumsal cinsiyete duyarlı veri ile hazırlanan bu araçlar sayesinde hem karar alıcıların politika geliştirmesi destekleniyor hem de kentlilerin, özellikle kadınların, eşitsizlikler hakkında bilgilenmesi sağlanıyor. Yazının devamında bir parçası olduğumuz Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı'nın toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda geliştirdiği iki dijital araç hakkında bilgi vermeyi ve kentlilere sağladıkları yararlar üzerinde durmayı amaçlıyoruz.

Mor Haritam

Mor Haritam projesi, UNWomen Türkiye, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve TESEV işbirliğiyle İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) aracılığıyla fonlanan "Türkiye'de Siyasi Liderlikte ve Siyasi Katılımda Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Projesi" kapsamında geliştirildi. Proje, belediyelerin veriye dayalı toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları geliştirmelerini ve yurttaşların da kısmen paylaştığı veri ile sürecin katılımcı yürütülmesini kolaylaştırmayı hedefliyor.

Projenin ilk aşamasında Ankara için mahalle düzeyinde toplanan veri ile haritalar ve bir web sitesi (morharitam.ankara.bel.tr) hazırlandı. Web sitesinde kadın, erkek ve tüm nüfus için hazırlanan yaş, eğitim düzeyi, medeni durum tematik haritaları ve bu haritaların hepsinin birlikte değerlendirildiği sentez harita üzerinde farklı kurumların kadın merkezleri, belediyenin

sağladığı sosyal yardımlar ve gündüz bakımevi hizmetleri gibi toplumsal cinsiyete duyarlı hizmetleri farklı katmanlarda görüntülenebiliyor. Ayrıca web sitesindeki Kadın Temsilciler sekmesinden kadın muhtarlar ve meclis üyelerinin ilçeleri ve iletişim bilgilerine ulaşılabilir. Böylece web sitesi Ankara'da yaşayan kadınlar için bir bilgi merkezi olarak hizmet veriyor.

Mor Haritam ayrıca bir interaktif web sitesi olarak çalışıyor. Riskli bölgeyi bildir butonu ile kullanıcılar Ankara'da güvensiz gördükleri bir noktayı şikayet konusu ve açıklama da ekleyerek haritada işaretleyebiliyor. Yapılan tüm işaretlemeler web sitesindeki Güvenli Kent sekmesinde riskli alanlara tıklayarak görüntülenebiliyor. Aynı sekmede ilçelere göre şiddet başvurusu oranlarını ve güvenli durakları görmek mümkün. Böylece Mor Haritam aynı zamanda bir başvuru aracına dönüşüyor. Hem karar alıcıların güvensiz bölgeleri görmesi için hizmet veriyor, hem de kentliler için bir veri tabanı oluşmasını sağlıyor.

Kent95

TESEV'in bir diğer dijital aracı İsveç İstanbul Başkonsolosluğu tarafından desteklenen Yerel Yönetimleri ve Kadın Sivil Toplum Örgütlerini Desteklemek: Kentsel Ölçekte Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliklerinin İncelenmesi Projesi kapsamında geliştirildi. Proje, İstanbul'da yerel yönetimlere ve toplumsal cinsiyet eşitliği çalışan sivil toplum örgütlerine mahalle bazında toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri verisini erişilebilir kılarak bu kurumların hizmetlerini, savunuculuk faaliyetlerini ve katılımcı karar alma süreçlerini desteklemeyi hedefliyor. Proje çıktıları aynı zamanda yurttaşlar için de bir bilgi kaynağı oluşturuyor.

Projenin ilk aşamasında İstanbul için mahalle ölçeğinde toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı veri seti derlendi ve analiz sürecinden sonra haritalar hazırlandı. Haritalar üç başlıkta toplanıyor. Demografi başlığında kadın, erkek ve toplam nüfusun yaş, eğitim, gelir profilini, medeni durumunu ve hanehalkı büyüklüğünü görmek mümkün. Erişim grubunda ise İstanbul'daki

raylı toplu taşıma hizmetlerine, kamu kreşlerine ve kamu hastanelerine erişim haritaları incelenebiliyor. Üçüncü başlık ise tüm verinin birlikte analizi ile hazırlanan sentez haritalarından oluşuyor.

Hazırlanan haritalar TESEV'in başka bir projesi olan Kent95'in web sitesine (harita.kent95.org) entegre edildi. 2021 yılında tamamlanan Kent95: Veriye Dayalı Politika Aracı projesi Kadir Has Üniversitesi İstanbul Çalışmaları Merkezi işbirliği ve Bernard van Leer Vakfı desteğiyle, yerel yönetimlerin çocuğa ve ebeveynine yönelik hizmetleri ile sosyal yardımlarının envanterini çıkarmayı ve bunları toplumsal ihtiyaca dair fikir verecek katmanlar üzerinde haritalamayı amaçladı. Bu kapsamda hazırlanan web sitesi okul öncesi eğitim kurumları, sağlık hizmetleri ve yeşil alanlar gibi toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı veri setlerini de içermektedir. Yerel Yönetimleri ve Kadın Sivil Toplum Örgütlerini Desteklemek projesi ile güncellenen hizmet verisi, tematik ve sentez haritalar üzerinde incelendiğinde İstanbul'un mahallelerindeki toplumsal cinsiyet eşitliği profili hakkında bilgiler veriyor. Örneğin mahallelerdeki kadınların eğitim durumları ile meslek kurslarının ya da anaokullarının yoğunlaştığı bölgeler karşılaştırılabilir. Bu da değişkenlerin birbirine etkisi hakkında yeni diyaloglar yaratabiliyor.

Dijital araçlar kentlilere ne sağlıyor?

Kentteki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini gösteren haritalar ve interaktif web siteleri hem kentte yaşayanlara hem de eşitsizlikleri azaltmaya yönelik isabetli stratejiler geliştirmeleri için karar alıcılara karmaşık verileri okunabilir, anlaşılabilir ve sorgulanabilir hale getiriyor. Kentlilerin kente dair algısını ve bilgisini geliştiren bu görsel araçlar sayesinde öncelikli olarak sivil toplum kuruluşları ve yurttaşlar mevcut durumdan ve hizmetlerden haberdar oluyor. Kullanıcılar ikamet ettikleri yer ile ilgili bilgi edinebiliyor. Ayrıca kentin geneli hakkında veri sağlayan bu araçlar sayesinde konum itibarıyla birbirine temas edemeyen mahalleliler arasında iletişim sağlanabiliyor. Örneğin merkez ilçelerden olan Şişli'de oturan biri hem kendi mahallesinin il ve ilçe geneline göre gelir profili ya da kamu kreşlerine erişimi hakkında bilgi edinebiliyor hem de kent çeperi sayılan Tuzla'daki mahallelerde mevcut durumun ne olduğunu öğrenebiliyor.

Bu araçların kentlilere sağladığı bir diğer fayda ise kentteki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ve yerel yönetimlerin bu eşitsizlikleri önlemeye yönelik faaliyetlerini izleme olanağı sunması. Kentliler bu dijital platformlar aracılığıyla mevcut eşitsizliklere yönelik karar alıcıların yaptığı çalışmaları

izleyebiliyor. Kentteki hizmetleri, değişimini ve sonuçlarını takip edebilmek, bu araçlara kentliler için yeni bir denetim işlevi de yüklüyor.

Kentlilerin ve sivil toplumun karar alma sürecine katılımını sağlamak toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki dijital araçlarının sağladıkları arasında sayılabilir. Dijital araçların veri tabanlarına yapılabilen katkılar sayesinde, Mor Haritam web sitesinde olduğu gibi, kullanıcılar ile karar alıcılar arasında yeni bir iletişim kanalı oluşmaktadır. Bu araçlar aynı zamanda yeni çalışmalar için zemin hazırlamaktadır. Özellikle sivil toplum kuruluşları, sendikalar ya da meslek odaları faaliyet alanlarını belirlerken bu araçlardan ve sağladıkları veriden faydalanabilir ve çalışmalarını belli alanlara ya da gruplara yönelik geliştirebilir. Örneğin, İstanbul'da kadınların medeni durum profilleri incelendiğinde ilk göze çarpan hiç evlenmemiş kadınların kentte toplam nüfus ve erkeklere göre çok az mahallede yüksek düzeyde temsil edildiğidir. Merkez ilçelerde yapı kadın erkek arasında daha benzerken, çeperlere gidildikçe mahallelerde evli kadınların görece yüksek temsili, erkeklerin ise daha karma kategorilerle temsili görülmektedir. Söz konusu çeper ilçelerde sosyo-ekonomik durumun da düşük olduğu ve kadınların bu durumdan erkeklere kıyasla daha olumsuz etkilendiği göz önünde bulundurulduğunda bu mahallelerde kadınlar için daha detaylı çalışmalar yapmak gerekir. Kadınların hem ev içinde hem de kamusal alanda yaşadığı sorunlar, kentsel hizmetlere erişim konusunda yaşadıkları sorunlar, şiddete maruz kalma durumunda var olan mekanizmalara (her ne kadar kadın merkezli haritalar üzerinde görülse de) erişim durumları derinlemesine ele alınabilir ve bu tespitlere göre faaliyetler geliştirilebilir.

Kentlilere kentlerdeki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini farklı yönleriyle anlama ve izleme imkanı veren Mor Haritam ve Kent95 web siteleri sadece bilgi edinme ve yerel yönetimleri izleme araçları olarak düşünülmemeli. Sivil toplumun, sendikaların, meslek odalarının ve diğer kolektiflerin de cinsiyet eşitsizliklerini ortadan kaldırmaya yönelik yapmakta olduğu ve yapabileceği çok faaliyet var. Bu anlamda bu kuruluşlar da interaktif haritalar üzerinden mevcut eşitsizlikleri görerek buna göre aksiyon alabilir. Mor Haritam ve Kent95 sitelerinde yerel ve merkezi yönetimin verdiği hizmetler dışındaki kurumlar tarafından verilen hizmetler henüz görünmese de her iki platform da gelişmeye açık. Dileriz her iki platformun yerel yönetimler dışındaki kullanımı artarak sivil toplumun daha interaktif bir şekilde katılımının sağlandığı yeni fonksiyonlar kazanmaya devam eder.

EVRENLER KURAN KADIN ...

URSULA K. LE GUIN

Esra TETİK ÜSTÜNDAĞ

23

*“Özgürlüğü hatırlayan yazarlara ihtiyacımız var;
şairlere, hayalperestlere daha büyük bir gerçeği görebilen gerçekçilere”*

Ursula Le Guin- NY Ulusal kitap ödülleri (2014) konuşması

Ursula Kroeber Le Guin, kendi yarattığı kurgusal evrenlerde geçen, bilim kurgu ve fantezi türünde eserler kaleme almış, feminist kadın yazar. Yaşam öyküsü, internette, medyada, dergilerde vs her yerde var, bu yüzden burada girmeyeceğim. Edebiyatçılar, dilbilimciler, sanat tarihçileri hatta bilim felsefecileri eminim kendisini çok daha iyi tanıtmışlardır. Ben Le Guin’e, bir okur olarak, başka bir yerden bakmak istiyorum.

Bilim kurgunun temel sorularından birisinin, “gerçek nedir” olduğunu düşünürüm. Bunu “her şey boş, her şey izafi” cevabına ulaşmak için değil, bence aksine “gerçeğin ne kadarına katlanabilirsiniz” demek için sorar. Ursula aslında katlanmak zorunda olmadığımız gerçeklerle yaşamak zorunda olduğumuzu anlatır. Her zaman iyi bir bilim kurgu-fantezi okuru olmuşumdur,

övünülecek neyin var derlerse bununla övünebilirim, fakat Ursula’yı tüm bilim-kurgu yazarları arasında benim için özel yapan ne alanındaki ender kadın yazarlardan birisi olması, ne aldığı sayısız ödül, ne de ‘kadın öyküleri’ yazmış olmasıdır... Ursula’yı benim için özel kılan şey; kurguladığı sayısız evrende her seferinde “insanı» ele alması... Bu, bir kadın olarak benim Ursula’yı okurken başka bir dünyanın mümkün olduğuna dair inancımı pekiştiriyor, daha başka, daha güzel ve kadınlar için “iyi” bir dünyanın...

Bahsedilecek o kadar çok kitabı, danışılacak o kadar büyük bir akli ve yönelteceği o kadar güzel sorular var ki kitaplarında, hangisinden başlamak gerek diye sorsanız cevap veremem.

Ursula’nın “Omelas’ı Bırakıp Gidenler” öyküsü örneğin; kısadır, edebi soslarla süslenmemiştir,

kadın

ne acındıran ne de yargılayan cümleleri yoktur, basittir, ortaya öyle ahım şahım bir resim koymaz, 'sizi size anlatıyorum' iddiasında bulunmaz. Ursula, ne buz gibi bir şoka sokmak ne de içinde kor bir ateş bırakmak için yazar. Fakat tam da bu yüzden, sadece okuyup geçemezsiniz. O ülkeyi terk edip gidenlerin neden gittiğini, kalanın neye gözlerini yumduğunu, neden kimsenin bir şeyleri değiştirmek için mücadele etmediğini anlamaya çalışırsınız. Gidene de kalana da kızamazsınız. Cevabından korktuğunuz sorular sordurur size, kendi gerçekliğiniz, kendi göz yumduklarınız, kalkıp gitmedikleriniz ama değiştirmedikleriniz de aklınızda "o evrendeki o ülke" ile paralel olur birdenbire.

Öyle büyük büyük sözlerle Ursula'yı tanıtmak sanırım benim işim değil, şöyle diyeceğim bu yüzden; 22 roman, 100'den fazla kısa hikaye, 12 çocuk kitabı... Herhangi biri ile başlayın. Bu metinlerde kurmuş olduğu; mükemmellikten uzak, sıradan, kusurlu karakterlerle bizi salt bir ütopyanın içine sokmaz. Örneğin, "Karanlığın Sol Elinde" gezegenler arası bir örgütlenme sistemi olan Ekümen sisteminin hüküm sürdüğü kurmaca Hain evrenini anlatır (Bu evren kurgusu Rocannon'un Dünyası (1966), Sürgün Gezegeni (1966), Hayaller Şehri (1967) ve Mülksüzler (1974)'de de karşımıza çıkar). Bu romanda, cinsiyet rollerini içine zincirlendiğimiz, başka türüsünü düşünemediğimiz mevcut biyolojik özelliklerimizden, zorunlu cinsiyet rollerimizden çıkabilme şansı sunar. Bu gezegenlerde yaşayanlar ay döngüsünün sadece iki gününde cinsel olarak aktiftir ve bu iki günde duruma göre kadın ve erkek cinsiyet özelliklerini taşırlar. İnsan sadece insandır, kadın ya da erkek değil.

Kurduğu dünyalar aslında, günümüz toplumlarının bir eleştirisidir. Örneğin, "Mülksüzler" kitabında, Mülkiyet/Özgürlük; "Karanlığın Sol Eli" kitabında

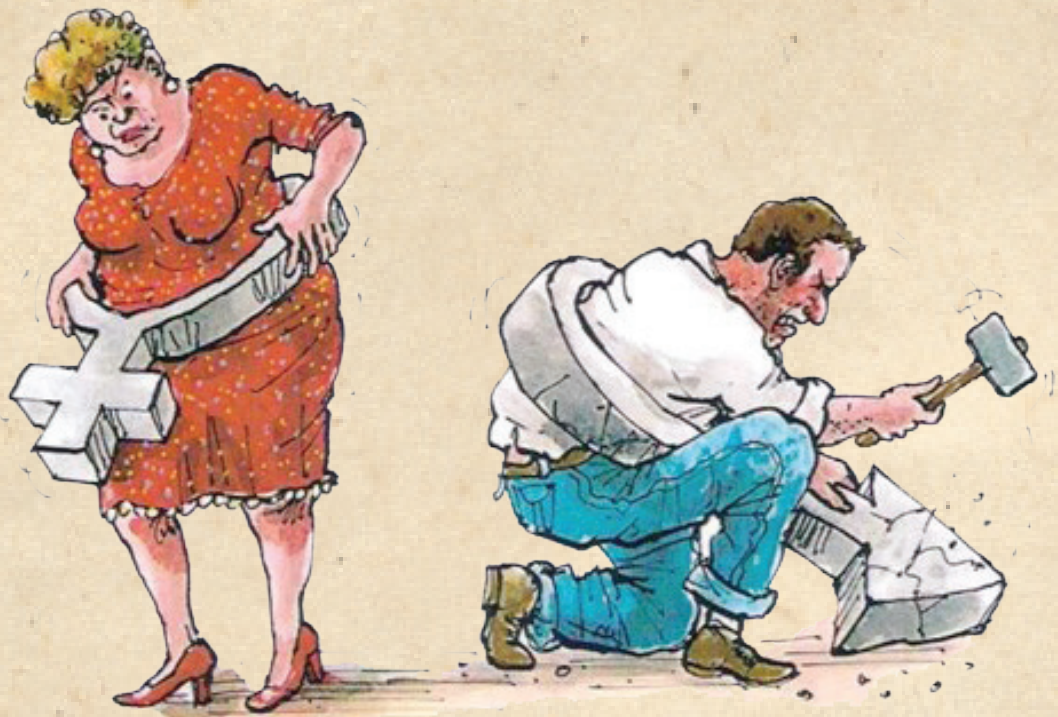
ise, Cinsiyet/Kabilecilik tartışmalarını ön plana çıkarır. Hayal kurarken bile gerçekçidir, ama var olan zincirlerin çok ötesinde hayaller kurar. Ütopyalarının temeline; toplumsal iş bölümünü, şefkati, dayanışmayı, insanın önemini, kötü insanların yanında iyi insanların da varlığını, umudu ve özgürlüğü koyar.

Bende özel bir yeri vardır: "Bağışlanmanın Dört Yolu"nu okuyun, dört hikayeden dört farklı pencereden, kadının topluma açılan kapılarını sorgularsınız. "Yerdeniz Üçlemesi"ni (aslında dörtleme) okursanız, hikayenin başında fetih için gelen genç bir erkeğin ve bilinçsizce tabuları savunan genç bir kadının hikayenin sonunda (Atuan Mezarları), birbirini özgürleştiren genç bir çiftte dönüşmesine şahit olursunuz. "Her yerden Çok Uzakta"yı okursanız muhakkak hayatınızın bir döneminde orada bulunduğunuzu anlarsınız. Eğer bilim kurgu size çok uzak bir tür ise ve okumayı sevmiyorsanız "Rüzgar Gülü" (Gülün Günlüğü) ile başlayın. Önce Omelas'a gidersiniz, bir başka öyküde Omelas'ı bırakıp gidenlerden biri Devrimden Önceki Gün'ü anlatır size. Dünyanın kıyısında Dans'ta hamile bir kralla karşılaşılıp şaşırırsınız. Ama ille de "Mülksüzler"i okuyun, birbirine zıt iki gezegen, Anarres ve Urras'ı, iki ayrı toplumu ve bir sınırı görürsünüz.

Ursula Le Guin 'i okuyun derim; Ursula'nın sözleri ile okuyun "zira özgürlük hiçbir zaman kadınların kolay kolay elde ettiği bir şey olmadı". Le Guin, "Sesler" romanında şöyle diyor; "Bir nesil bilginin cezalandırıldığı ve cehaletin saadet olduğunu öğrenerek yetişiyor. Bir sonraki nesil cahil olduğunu bile bilmeyecek, çünkü bilginin ne olduğunu bilmeyecekler..."

Keyifli okumalar falan değil, gerçeğin ne kadarına katlanabildiğinizi ölçtüğünüz, özgür okumalar dilerim..

**TOPLUMSAL
GİNSİYET
EŞİTSİZLİĞİNİ
KIRALIM**

